

Система має наступні технічні дані: продуктивність помпово -гідравлічної частини – 2 куб м/год; періодичність вимірювання – 0,5;1;2;3;6; і 12 год; число відібраних проб за 1 зарядку – 24.

Отже, завдяки контролю вимог до нормуючих показників якості води ми маємо можливість отримувати воду заданої якості, яка не шкодить нашому здоров'ю.

До найбільш ефективних засобів контролю якості води і способів її регуляції відносяться автоматизовані системи контролю, які можуть одночасно вимірювати 8-10 показників якості води. Вони дають можливість швидко і в повному обсязі отримувати інформацію про характер і кількість забруднюючих речовин, а також оперативно приймати рішення і необхідні міри по знешкодженню негативних впливів забруднювачів на джерело водопостачання.

Список літератури

1. Григорьев В.Л. Автоматизация контроля качества природных объектов. М.: Наука 1992.
2. Зайцев Г.Ф. Теория автоматического управления и регулирования. - К., Вища шк. 1989.
3. Стеклов В.К. Проектирование систем автоматического управления. - К., Вища шк. 1995.
4. Иващенко Н.Н. Автоматическое регулирование. – М.: Машиностроение, 1978.

Одержано 02.04.12

УДК 336.22

О.Ю. Коцюрба, асист., А.О. Могилей, ст. гр. ФК 09-1

Кіровоградський національний технічний університет

Державний фінансовий контроль в Україні: проблеми та шляхи реформування

У статті визначено сутність, функції і види державного фінансового контролю. Розглянуто основні проблеми та необхідність вдосконалення системи державного фінансового контролю в Україні та досліджено діяльність Державної контрольно-ревізійної служби в сфері фінансового контролю.

фінансовий контроль, фінансово-бюджетна дисципліна, Державна контрольно-ревізійна служба, Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю

Постановка проблеми та її актуальність. Ефективне функціонування державних фінансів, раціональний розподіл і використання ресурсів, динамічний розвиток вітчизняної економіки передбачають необхідність проведення постійного фінансового контролю з боку держави.

Контроль є невід'ємною складовою частиною управління національним господарством і його окремими ланками. Його роль в умовах переходу до ринку визначається не тільки наявністю недоліків у фінансовій практиці, неефективністю витрачання коштів або розкраданням майна, а й закономірністю ускладнення господарських та економічних зв'язків. Застосування застарілих форм фінансового контролю не дає змоги державі оперативно й ефективно

впливати на процеси, які відбуваються в економіці, що призводить до зниження контрольних функцій держави в умовах трансформації економічних відносин [1]

Вдосконалення системи фінансового контролю в Україні може стати запорукою ефективного функціонування державних фінансів, зокрема отримання таких результатів як: дотримання економічної безпеки держави, збалансування державного та місцевих бюджетів, досягнення фінансової самодостатності регіонів, секторів і галузей економіки, збільшення захищеності фінансово-економічних інтересів громадян і суспільства і як результат - процвітання держави, посилення престижу перед світовою спільнотою [4, с.12].

Мета статті полягає у дослідженні системи фінансового контролю в Україні, її основних проблем та визначенні перспектив покращення стану державного фінансового контролю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблему формування системи державного фінансового контролю у своїх працях висвітлювали багато науковців, зокрема Ю.М. Бажал, І.А. Белобжецький, М.Т. Білуха, С.І. Бобир, В.В. Бурцев, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, Л.І. Вороніна, Н.І. Дорош, В.П. Дяченко, З.В. Гуцайлюк, Є.В. Калюга, Є.В. Коломін, М.В. Кужельний, В.Г. Мельничук, В.М. Мітрофанов, В.М. Родіонова, В.К. Савчук, В.В. Сопко, Б.Ф. Усач, В.М. Федосов, В.О. Шевчук, С.О. Шохін та ін. Проте, питання ролі системи державного фінансового контролю в забезпеченні соціально-економічного розвитку держави залишилось практично не розглянутим.

Виклад основного матеріалу дослідження. Складні економічні процеси, які сьогодні відбуваються практично у всіх країнах світу, істотно стримують розвиток такого важливого складника державного управління, як фінансовий контроль.

Державний фінансовий контроль - це складова частина управління економічними об'єктами та процесами, що полягає в спостереженні за об'єктом з метою перевірки відповідності об'єкта спостереження бажаному та необхідному стану, передбаченому законами, положеннями, інструкціями, іншими нормативними актами. Державний фінансовий контроль здійснюють Верховна Рада, Кабінет Міністрів, Національний банк, Міністерство фінансів, Фонд державного майна, Рахункова палата, Державна податкова служба та інші державні органи згідно з чинним законодавством України [8].

В Україні проведення економічних реформ, перехід до ринкових відносин спричинили послаблення майже усіх видів контролю на державному рівні, зокрема і державного фінансового контролю. Зниження ролі державного управління, дезорганізація у виконанні найважливіших функцій центральних органів виконавчої влади сприяли появі спотвореного уявлення про необмежені можливості самоорганізації ринку, необхідність усунення держави від управління економікою та іншими сферами життєдіяльності країни, недоцільність науково-технічної, промислової, інноваційної політики тощо. За таких обставин таке уявлення, крім величезних втрат і втрачених можливостей, негативно позначилося як на організації виконавчої влади, так і на принципах її функціонування.

Хоча Україною й було прийнято низку нормативно-правових документів, що регламентують порядок здійснення фінансового контролю (Бюджетний кодекс, Господарський кодекс, постанови Кабінету Міністрів України, стандарти державного фінансового контролю, різноманітні Закони та інші нормативно-правові акти), проте вони не привели до значного покращення рівня фінансової дисципліни у використанні бюджетних коштів. Про це свідчить негативна

тенденція стосовно зростання фінансових правопорушень та економічних злочинів [2, с. 85].

Останніми роками в Україні спостерігається тенденція до зменшення загальної величини перевірених установ і організацій органами Державної контрольно-ревізійної служби (з 52540 установ у 2000 р. до 15335 установ в 2010 р., тобто відбулось зменшення приблизно у 3,5 рази), що пов'язано із стрімкими процесами роздержавлення власності. Згідно із наведеною динамікою, незважаючи на зменшення кількості перевірених об'єктів, обсяг виявлених незаконних і нецільових втрат, нестач грошових коштів, порушень є надзвичайно великим (за період 2005-2011 рр. найвище значення цей показник становив у 2011 р. - 1976,6 млн. грн.). З 2007 р. можна побачити стійку тенденцію до зростання кількості правопорушень (у 2007 р. порівняно з 2006 р. кількість злочинів зросла на 41,46 %, в 2008 р. порівняно з 2007 р. - на 2,24 %, у 2009 р. порівняно з 2008 р. - на 2,69 %). Тут необхідно зазначити, що якщо у 2003 р. частка порушників фінансової дисципліни у загальній кількості перевірених підприємств, установ, організацій становила 63 %, в 2005 р. - 64 %, то в 2011 р. вона сягнула 95 %. Такі дані свідчить про певне зменшення фінансової дисципліни, що спостерігається як на рівні бюджетних установ так й організацій [4, с. 12].

Проте навіть ця динаміка повністю не розкриває суть проблеми, яка виникла сьогодні, оскільки, згідно з чинним законодавством, підконтрольні органам Державної контрольно-ревізійної служби об'єкти - це міністерства, державні фонди, бюджетні установи тощо, а на розпорядників бюджетних коштів, статусом вищих від міністерств, їхня компетенція не поширюється, а це, зокрема, Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України, Рахункова палата, Верховний суд України, Служба безпеки України та інші органи. Органи Державної контрольно-ревізійної служби можуть здійснювати перевірки "непідконтрольних" об'єктів лише за їх ініціативою [7, с. 151].

Якщо проаналізувати застосування окремих видів відповідальності, також спостерігається певна безсистемність та хаотичність у підходах різних контрольних органів влади. На практиці дедалі більше превалюють адміністративна та кримінальна відповідальності, але й у разі їх застосування виникає багато проблем. Найчастіше органи Державної контрольно-ревізійної служби за 2003-2010 рр. застосовували притягнення посадових осіб до адміністративної відповідальності, крім того, цей показник постійно зростає (з 2003 р. по 2010 р. кількість осіб, притягнутих до відповідальності, зросла на 44,06 %) [4, с. 12]. Суми штрафів, які призначають згідно із законодавством, значно менші, ніж обсяги бюджетних коштів, які держава втрачає через зловживання відповідальних посадових осіб.

Отже, узагальнюючі всі наведені вище факти, можна виділити такі основні недоліки державного фінансового контролю [6, с.27]:

1. Переважна більшість контрольних процедур має фіскальний характер. На практиці найчастіше використовують ревізію та перевірку. Ці методи дають змогу лише виявити фінансові порушення, констатувати негативні явища, але не дають змогу запобігти їм чи вивчити причини їх виникнення.

2. Переважання заходів подальшого (наступного) контролю. Існуючі процедури попереднього та поточного контролю (які, як свідчить досвід зарубіжних

країн, є найбільш дієвими) у межах діючої системи фінансового контролю є досить слабкими та не врегульованими.

3. Неусвідомлення важливості внутрішнього фінансового контролю як в системі управління державними фінансами, так і керівниками підприємств, установ, організацій.

4. Зростання фінансових порушень у сфері використання бюджетних коштів.

5. Неврегульованість діяльності та перетин функцій суб'єктів фінансового контролю.

Також, на сьогодні, одним із головних недоліків діючої системи державного фінансового контролю в Україні є її змістовна й організаційна роздрібненість на окремі ізольовані ланки, відсутність єдиної методологічної бази та технології здійснення державного фінансового контролю, спільного інформаційного простору контрольних органів. Усе це перешкоджає розробленню ефективної політики, у результаті чого в Україні досі відсутній базовий закон про основи державного фінансового контролю, норми якого б нарешті чітко визначили сутність державного фінансового контролю, його предмет та види, форми, способи і методи його проведення, дали б однозначні визначення контрольної перевірки та інших контрольних-аналітичних заходів [7, с. 151].

Із вищезазначеного можна зробити висновок, що в країні склалася, з одного боку, надмірно розгалужена, а з іншого - недостатньо мобільна та дієздатна система органів державного фінансового контролю. Серед усіх проблем, пов'язаних із здійсненням державного фінансового контролю, центральне місце, на нашу думку, посідає проблема ефективності використання бюджетних коштів і державної власності та ефективності самого державного фінансового контролю.

Для вдосконалення чинної системи внутрішнього фінансового контролю, на нашу думку, невідкладними мають стати такі заходи:

- визначення єдиних концептуальних засад організації фінансового контролю;
- оптимізації організаційної структури проведення державного фінансового контролю;
- уточнення і розмежування функцій органів державного фінансового контролю;
- контроль за законністю, доцільністю, повнотою, своєчасністю та цільовим призначенням і використанням державних фінансових ресурсів (у тому числі бюджетних дотацій, субвенцій, кредитів, тощо);
- удосконалення діяльності органів державного й комунального секторів, підвищення якості державного управління;
- законодавче врегулювання питань формування системи державного внутрішнього фінансового контролю [7, с. 151];
- визначення на основі наукового обґрунтування структури системи державного внутрішнього фінансового контролю, відповідних процедур регламентації її функціонування;
- удосконалення контролю за законністю і правильністю надання та використання податкових, митних та інших фінансових пільг і переваг, які надаються суб'єктам господарювання;
- встановлення механізму запровадження внутрішнього аудиту в органах державного й комунального секторів;
- посилити відповідальність керівників на всіх рівнях управління та чітко встановити її межі в законодавстві;

- до суб'єктів державного фінансового контролю слід віднести тільки органи, які здійснюють безпосередньо контрольні функції: Рахункову палату, Державну контрольно-ревізійну службу й органи відомчого контролю;

- формування дієвої системи моніторингу фінансово-господарської діяльності підприємств, які перебувають у державній або комунальній власності, для підвищення їх прибутковості й конкурентоспроможності. [2, с. 85]

Висновки. На сучасному етапі розвитку економіки організація дієвого фінансового контролю за повнотою формування та своєчасністю надходження державних доходів, а також за законністю й ефективністю використання бюджетних коштів та розпорядженням державною власністю стає одним із напрямів сучасної економічної політики [3, с. 15].

Для успішної ж реалізації перспективних напрямів державного фінансового контролю потрібно поліпшувати його нормативно-правове, організаційно-методичне, інформаційно-аналітичне, фінансове, кадрове і технічне забезпечення. Завдання ж підвищення результативності й ефективності державного фінансового контролю потребує: уточнення його теоретико-методологічних засад, розробки науково обгрунтованої концепції його розвитку і створення єдиної системи, прийняття закону про його єдину систему, уніфікації та встановлення реального пріоритету норм чинного законодавства, докорінного вдосконалення правозастосовної практики в країні, підвищення рівня координації роботи контролюючих і правоохоронних органів, посилення превентивної функції контролю, вдосконалення методичного, кадрового, інформаційно-аналітичного і технічного забезпечення контролюючих органів, зростання захищеності і престижності праці їх працівників, розробки і використання критеріїв і показників ефективності їх діяльності.

Список літератури

1. Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2005 р., № 158-р.
2. Плєскач В. Фінансовий контроль у контексті трансформаційних процесів економіки / В. Плєскач // Фінанси України. – 2010. – № 6. – С. 85.
3. Савченко Л.А. Правові проблеми процесу фінансового контролю : монографія / Л.А. Савченко, О.П. Мельник. – К. : Вид-во КиМУ, 2011. – 235 с.
4. Стефанюк І. Державний фінансовий контроль: проблеми ідентифікації й визначення системи / І. Стефанюк // Фінанси України. – 2009. – № 11. – С. 12.
5. Стефанюк І. Нова парадигма розвитку державної контрольно-ревізійної служби / І. Стефанюк // Фінанси України – 2009. – № 9. – С. 3.
6. Тікань Л.В. Фінансовий контроль: теорія та методологія : монографія / Л.В. Дікань, Ю.О. Голуб, Н.В. Синюгіна. – Харків : Вид-во ХНЕУ, 2009. – 92 с.
7. Футоранська Ю. Передумови та шляхи реформування системи державного внутрішнього фінансового контролю в Україні / Ю. Футоранська // Фінанси України. – 2007. – № 9. – С. 151.
8. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.dkrs.gov.ua>

Одержано 27.03.12